

**Оскуолаларга
дистанционнай
үөрэхтээһин сабаларна** **(2)**

**Нэһилиэгэ
сайдарын туһугар
турууласпыт** **(3-4)**

**Туберкулез легче
предупредить,
чем лечить** **(6)**

САНА ОЛОХ

12+

2020 сыл
Муус устар
7 күнэ
оптуорунньук
№ 26
(11682)

Чурапчы улуунун хаһыата • ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫҢ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР • [sanaoloh](http://sanaoloh.ru)

муус устар 7 > сарда муус устар 8 > чаппыра муус устар 9 > бэтиннэ муус устар 10 > субуота муус устар 11 > баскыһыанна муус устар 12 > бэтиннэ муус устар 13

— НОВОСТИ РЕСПУБЛИКИ —

Гражданам, прибывающим в республику важно соблюдать режим самоизоляции

В Якутии из 15-и заболевших новой коронавирусной инфекцией 6 выздоровели, 9 человек с подтвержденным диагнозом продолжают своё лечение в инфекционной больнице. Вместе с тем за прошедшие выходные у якутянки, прилетевшей из Нидерландов, предварительно подтвердился анализ на коронавирусную инфекцию. Сегодня утром пробы её анализов для окончательного подтверждения или опровержения отправлены в лабораторию «Вектор» в Новосибирск. Об этом 6 апреля в ходе традиционного брифинга журналистам сообщил Глава Якутии Айсен Николаев.

Глава подчеркнул, что с самого начала женщина находилась в режиме самоизоляции. За выходные установлен ближайший круг её контактов и у всех взяты анализы, которые показали отрицательный результат.

«Этот случай показал насколько важно гражданам, прибывающим в республику из-за границы и других регионов России, неукоснительно соблюдать режим самоизоляции. С 1 апреля лица, прибывающие в республику из-за границы, в обязательном порядке помещаются в обсерватор, а с 4 апреля лица, которые прибывают в регион из других субъектов Российской Федерации, должны самоизолироваться на 14 календарных дней», - отметил Айсен Николаев.

Глава республики призвал

всех, кто въезжает на территорию Якутии проявить ответственность и сознательность и не нарушать режима самоизоляции, который позволяет не допустить широкого распространения новой коронавирусной инфекции в регионе.

Он также сообщил, что с сегодняшнего дня в общеобразовательных учреждениях республики возобновлен учебный процесс по дистанционной форме обучения с использованием сети «Интернет». Вместе с тем, около

10% от общего количества учащихся республики, проживающие в труднодоступных и отдаленных местностях, где отсутствует сеть «Интернет» или где она не устойчива, будут учиться в очной форме, но они будут заниматься группами не более 12-и человек с соблюдением всех установленных санитарных и противоэпидемиологических норм и требований. Также в ряде населенных пунктов учителя будут раздавать детям задания, которые они, выполнив, будут сдавать учителю на проверку, в том

числе на электронных носителях.

Также с сегодняшнего дня возобновил свою работу Центр по предоставлению государственных и муниципальных услуг «Мои документы». Но он будет работать по предварительной записи, и предоставлять только те услуги, которые нельзя получить через электронный портал госуслуг. Все услуги, которые можно получить в электронном виде не будут предоставляться в очной форме.

«В целом по стране ситуация с распространением коронавирусной инфекции непростая. Во многих регионах России наблюдается рост количества заболевших. Именно поэтому нам необходимо соблюдать спокойствие и придерживаться режима самоизоляции», - отметил Айсен Николаев.

Глава сообщил, что от населения поступает много предложений и вопросов о закрытии аэропортов, ссылаясь на другие регионы страны. «Хочу официально заверить, что ни в одном регионе страны авиасообщение не закрыто, другой вопрос, что некоторые авиакомпании приостановили свои полёты. Например, авиакомпания «Победа» приостановила свои полёты, есть сокращения авиаперелётов со стороны авиакомпании «S7 Airlines» как в целом по стране, так и у нас по городу Якутску», - пояснил Глава республики.

Пресс-служба Главы Республики Саха (Якутия) и Правительства Республики Саха (Якутия).

— УЛУУСКА — БУ КҮННЭРГЭ —

КҮН ААЙЫ ДЕЗИНФЕКЦИЯЛЫЫЛЛАР

Хоруона дьаныттан дьон-сэргэ доруобуйатын харыстыыр сыаллаах Чурапчы нэһилиэгин «Хатан» тэрилтэтэ өссө кулун тутар 24 күнүттэн сабалаан, Чурапчы, Холтобо, Одьулуун нэһилиэктэригэр турар уопсай дьизэлэргэ күн аайы дезинфекция үлэтин кэбүүстээхтик ыттар.

Чурапчы нэһилиэгин иһигэр көрөр-истэр дьизэлэритин, 50-тан тахса дьизин барьтын күн аайы дезинфекциялыы сылдыабыт. Ол эрэри сорох дьизэлэри тыппаппыт, тобо дьизэххэ, онно туһунан уборщицалаахтар, онон кинилэр эбээһинэстэригэр сүктэриллэр. 10 пиитэрэ ууга 2 устуука «Акватабс» хлор

таблетканы кутан суурайан, хас биридди подьёһы, киһи таарыйыан сөптөөх сирдэрин барьтын кичэйэн ыстарабыт. Күн иһигэр туох баар дьизэлэри барьтын кэрийэбит. Итини таһынан Холтобо, Одьулуун нэһилиэктэрин уопсай дьизэлэригэр итинник хабааннаах үлэлэр ыытыллаллар. Бу суурадаһын киһиэхэ, кыылга туох даһаны буортуну оҥорбот. Дьон ону өйдүүр, уопсай үлэбитигэр көх-нэм буопаллар».

- диэн «Хатан» ХЭТ кылаабынай инженерэ Геннадий Осипов кэпсир.

Уопаттар үһүө буолан анал комбинезоннаах, респиратордаах, суурадаһыннаах баллоннарын сүгэ сылдьан, олус кыһаллан үлэли сылдыар түгүннэрин хаартыскаҕа түһэрдим. Онон салгыы уһатыллан биэрбит, үлэбэ тахсыбат өрөбүл күннэри көтүппэккэ, «Хатан» ХЭТ үлэһиттэрэ дьон-сэргэ доруобуйатын харыстыыр туһугар үлэ үгэнигэр сылдыаллар.

Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ.

— СИТИИИ —

Биир дойдулаахпыт -- хаартыска куонкуруһугар

Муус устар 31 күнүгэр Саха сиригэр анаммыт V-с хаартысканан куонкурус түмүгэ табыста. Куонкуруска уопсайа 250 хаартысканы

сыһыйан кэрдүлэр. Манньык улахан тэрээһин «Якутия» авиакомпания, Хотугу Америкаҕа баар региональной дириэктэр Марк Дадтли көмөтүнэн, 2019 сыл ахсынньы 15 күнүттэн 2020 сыл кулун тутар 15 күнүгэр дьэри ыытылынна. Манньык хаартысканан куонкурус, кэли туристар Саха сиригэр интэриэстэрин тардаары, сыһын аайы олус интэриэһинэйдик тэриллэр.

Бу күрэххэ биһиги биир дойдулаахпыт, билигин Дьокуускай куоракка олорон фотограф идэтинэн олус таһаарылаахтык үлэли-хамсыы сылдыар Андрей Григорьев «Рассвет на озере Чурапча» диэн 2019 сыллаахха түһэрбит үлэтинэн биэс бастыггар ортолоругар киирдэ. Дьокуускайтан АХШ Анкоридж куоратыгар (Аляска) 400 доллар чэлчэтиллэх авиабилетинэн баһаарадаланна. Андрей Григорьев үлэлэрин бэйэтин инстаграм страницатыгар киирэн көрүүххүтүн сөл.

Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ.

37.018-4-057.82(571.56-37) — ҮӨРЭХ —

Оскуолаларга дистанционнай үөрэх сабаланна

“Коронавирус” (COVID-19) диэн улахан дыан туран, үөрэнээччилэр уонна учууталлар IV-с чыппардэрин кулун тутар 6 күнүттэн дыабы олонорон үөрэнэргэ уонна үөрэтэргэ күһэллүүлэр. Улууспутугар дистанционнай үөрэхтээһин хайдах ытылларын, ханнык дьаһалларга олобуран, туох мизэрлэр ытылларын, тустаах болпуростар билигин туругунан хайдах быһаарыллалларын туһунан улуустаагы үөрэх салалтатын начаалынньыгын Юрий Павлович Посельский көрсөн кэпсэттибит.

Бүгүнтүттэн дистанционнай үөрэхтээһингэ көһүү сабаланна. Улууспутугар 26 оскуола толору дистанционнай үөрэх сарсыарда 9 чаастан сабалаата. Онуоха быстах-быстах уопут арабыстар, аттарыллыбыт графика сеп түбэһиннэрэн, учууталларбыт үөрэх ытыахтаахтар. Дойду Бэрэсидьиэн Владимир Путин биллэрбит уһун арабыт күннэрин кэмигэр, о.э. кулун тутар 28 уонна муус устар 4 күннэригэр биһиги учууталларбыт боруобалаан көрүү уруктары ытыллылар. Ол түмүгүнэн бэйэбитигэр, бабарбылпыт курдук, үчүгэй көрдөрүүлэри ытыабыт эрэри, сүрүннээн син табылынна диибит. Итини таһынан, бүгүнтү күнүгэ атын үлэни ытыа кыахпыт суох. Манньк балаһыанньа биһиги эрэ улууспутугар буолбакка, өрөспүүбүлүкэбэ, дойдубут үрдүнэн бары манньк ыарахаттары хайаан да көрсөллөр. Улуус үрдүнэн 3454 үөрэнээччи баар, кинилэр биир кэмгэ бары интерниэт ситимигэр холбоннохторуна, порталлар улахан ноборуусканы көрсөн, харгыстаныахтарын сеп. Ити инниттэн өрөспүүбүлүкэни кытары быһаарыны ытыан, бириэмэтин аттаран биэрдибит. Улууспутугар эрдэ оптоволоконнай сибээс кэмигэр тардыллыбытын түмүгэр, манньк сибээстээх нэһиликтэрбит оборудованиелара баар түгэнигэр, дистанционнай үөрэхтээһингэ бэлэмнэр диэххэ сеп. Онон биһиги министристибэбит методическай субалары бэлэмнээбитэ, итиннэ уруктар төһө уһунук барыахтаахтарын, ханнык интерниэт платформаларын уонна бырагыраамалары туһаныахтаахпыт туһунан барытын ыйбытара. Маны таһынан учууталларбытыгар анаан, СӨ Үөрэх сайдыытын үнүстүүтэ анал сэмнээрдэри ытыпта, урук хайдах ытыллыахтаабын туһунан эрдэттэн бэлэмнээбиттэрэ, онон учууталларбыт мизстэтигэр үөрэнэн, бэлэмнээхтэр.

Биир сүрүн кыһалҕабытынан — учууталлар дьизэлэригэр олонорон үөрэтүүлэрэ буолар. Араас усулуобуйа олонорон үөрэтиилэрэ итиннэ бэйэлэрэ эмиз төрөппүт буолалларын быһыытынан, олоһоро тэнгэ үөрэнэллэригэр кэккэ ыарахаттары үөскэтэр. Итини барытын туоратан, бэйэбит баар балаһыанньаны өйдөөн, үлэтиргэ бэлэммит диэн этэбит.

Иккис сүрүн кыһалҕабытынан сибээстэрэ мөлтөх интерниэттэрэ суох нэһиликтэрбит буолаллар. Бу балаһыанньаны өрөспүүбүлүкэбэ бэркэ билэн олоһолор, эрдэ манньк туруктаах нэһиликтэри туспа сайаапканан хомуйбуттара. Маньаха Ил Дархаммьт Айсен Николаев дьаһалынан күһүрдүү үлэтэ барыахтаах уонна үөрэх министристибэте муус устар устата босхо, Учирү диэн улахан порталы кэпсэтэн олоһор. Онон мөлтөх сибээстээх нэһиликтэр көнөрү суруйуу сооһиениеларынан, учуутал бэйэтин көрүүтүнэн анал соруудахтары биэриигэ тиийэ дьаһаныахтаах диэн субалээн олоһобут.

Уһус сүрүн кыһалҕанан — үгүс оҕо сөптөөх оборудованиета суох олоһор. Маннай утаа, оборудованиетаан хааччылыта суох 1,5 тыһ. кэрингэ үөрэнээччи этэ, онон төрөппүттэр көнүллээн, төлөпүүнүнэн үөрэх эмиз ытыллар буолан, испиһэк арыый аҕыаата, билигин туругунан, 200-тэн тахса оҕо оборудованиета суох олоһор. Итиннэ тустаах дьаһаллары ытыан, тэрилтэлэргэ ынырыы таһаарбылпыт. Оскуолалар бары 300-чэкэ көмүүтэри хомуйан, олоһорбутугар (дьизэлэригэр көмүүтэрдэрэ суохтарга) уларсык түнэттибит. Биһигэ тэрилтэлэр күөкэ көмөлөһөн эрэллэр, ол курдук, Чурапчы нэһилигэин баһылыга Владимир Сивцев 10-ча көмүүтэри уларыста. Итинэн сизэтэрэн, бириддиэлэн нэһиликтэргэ баар тэрилтэлэр оборудованиетаан хааччылыта көмөлөһүөхтэрэ диэн эрэнэбит.

Ил Дархан Айсен Сергеевич муус устар 2 күнүгэ би дьаһалыгар олобуран, үөрэх министристибэтигэр кыаммат араҕа көмүүтэрдэринэн хааччылытын диэн суруйан турар. Итиннэ, быһа барыллаан, болдьобун ыам ыйын 1 күнүгэр диэри диэбит этэ.

Сүрүннээн бүгүн үөрэхпитин сабалаатыбыт. Биһигэ рекомендациянан түөрт модель кэпсэтэр: 1) интерниэттээх уонна оборудованиетаах, 2) интерниэттээх ол эрээри оборудованиета суох, 3) оборудованиетаах итиннэ интерниэтэ суох, 4) Ити иккиттэн туга даҕаны суох олоһор туспа бырагырааманан үөрэнэллэр, кинилэргэ учуутал туһунан тахсан, нэдиэлэтээҕи соруудахтарын биэрэр. Үөрэнээччи ол соруудахтарын бэйэтэ учебниктарын көмөтүнэн толороҕо кыһаллар.

Ас-үөл өтүүн этэххэ, министристибэттэн кыамматара уонна албаах олоһоохталлары аһынан хааччылытын диэн туһааннаах бирикээс кэпсэтэр. Ол аата, биһиги муус устар 6-тан 30 чыыһылаба диэри оҕо оскуолаба сылдьан аһахтаах харчытын о.э. 2 категория манна ас харчыта компенсация быһыытынан көрүллэр, итиннэ кыаммат араҕа 31,5 солк көрүллэр. Онон сухой паек көрүүнүнэн түнэттилизэхтэр. Оскуолалар бу нэдиэлэ бүтүүтэ толору кэмпилэти олоһорон түнэттиэхтээхтэр. Бу механизм эмиз халбархай оҕос — биир өттүнэн үлэһиттэр түнэттиэхтээхтэр, эбэтэр сорох улуустар холбурдарын көрдөххө, биир түнтэр пууну эмиз тэрийиэххэ сеп диэн субэ кэпсэтэ. Онон барыларын

түмэн кэбиспэккэ, бириддиэлэн кэпсэтэн ытылларыгар диэн этиллэр, маны таһынан волонтердар көмөлөрүн эмиз туһаныахпыт сеп. Биһигэ сеп түбэлэр барыаан Андрей Тимофеевич дьаһалыгар барыта учуоттанан тахсыахтаах. Бу 31,5 солк (612 оҕо) — 693 солк кэмпилэти, онон 80 солкубайдаахха (1332 оҕо) 1760 солк кэмпилэти буолар. Манньк аһынан хааччылыахтаах оҕо ахсаана 1944 буолар.

Угүстэри эксээмэннэр болпуростара долгутар. Быйылгы выпускниктарга хаһаангытааҕар да улахан охсуулаах буолар буолла. Хайдахтаах да дистанционнай үөрэх научнай форманы солбуйбат диэн биһиги бары билэбит. Бииринэн, уруктарбыт кылаатылар, ону таһынан үөрэтэр учууталыттан ылар билиитин таһымыгар хайдах даҕаны тиийбит, барыта мэхэйдээх. Бүгүнтү күнүгэ эксээмэннэр ытыллар күннэрэ көһөн тураллар. БКЭ ыам ыйын 25 күнүттэн сабаланыахтаах эбит буоллабына, билигин бэс ыйын 8 күнүгэр көстө. Оттон ССЭ (ОГЭ) ыам ыйын 26 күнүттэн бэс ыйын 9 күнүгэр көһөн биэрдэ. Итиннэ уопсай балаһыанньаттан көрөн, баар уларытылар кириэхтэрэ диэн эрэнэбит.

Улууспутугар аҕыахты олоһоох алта оскуолаба баар уонна сибээстэрэ мөлтөх Соловьев, Болугур нэһиликтэрин оскуолалара буолаллар. Ити оскуолаларга Ил Дархан дьаһалыгар олобуран, биһиги баһылыкты Андрей Тимофеевич бэйэтин эппитинэтигэр ытыан, бу нэһиликтэргэ аҕыах олоһоох күнүсү бөлөхтөрү үөрэтэргэ көнүлү ылар суругу ытыпта. Ол түмүгүнэн өрөспүүбүлүкэбэ манньк балаһыанньалаах оскуолаларга 12 оҕо диэри үөрэтэргэ диэн көнүллүү дьаһала билигин үөрэтиллэ сылдьар. Атын оскуолалары бу таарыйбат, бары дистанционнай үөрэхтээһингэ олоһолор.

Эбии үөрэхтээһин учууталлара анал дьаһалларга уонна министристибэ бирикээһигэр даҕаны кириэ сылдьалларынан, үөрэхтин, үлэтин тохтоппоттор. Эмиз методическай субалэр кэпсэттэрэ, удаленнай үөрэххэ көһөннөр, үөрэби туспа, анал бырагырааманан биэриэхтээхтэр.

Уһуяаннарга арабыт күннэр 30-с чыыһылаба диэри уһаан тураллар. Онон нэһиликтэргэ уһуяаннар сабыллан тураллар, ол да буоллар, үлэһиттэр хамнастара син биир толору аабыллар. Оттон Чурапчы нэһилигэр дьуһурунай бөлөхтөрү тэрийэн, бу нэдиэлэбэ “Мичил” уһуяанна үлэбитин сабалаатыбыт, бүгүн 25 оҕо дьыссаакка кэллэ, ааспыт нэдиэлэбэ “Улыба” уһуяанна сылдьыбытара.

Кэпсэттэ Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ.

655.55(571.56-37)

— САҢА КИНИГЭ —

«Алаастан Кыайыыны уһансан» — саҥа хомурунньук

Улуу анаан, Кыайыы 75 сылыгар «Чурапчы» айар

суруйар түмсүү хомоонньуттара саҥа кинигэлэннибит. «Алаастан Кыайыыны уһансан» диэн ааттанан, аҕыах ахсаанынан бэчээттэнэн табыста.

Кинигэбит таһыгар бэйэбит уолбут, Чурапчы Мэлдэхсититтэн төрүттээх, билигин Дьокхускай куоракка олоһор удьуор худуоһунньук Иннокентий Корякин уруһуя, хомурунньука сүүрбэ үс айа-тута сылдьар хомоонньут саҥа хомоонноро киридилэр. Хас биридди хомоонньут Аҕа дойду Улуу сэриитин ыар сылларыгар Чурапчы оройуонун күөс өттүнэн Хоту көһөрүллүүтүн, сэрии толоонугар хорсундук өлбүт, сураба суох сүппүт буойуннар, сүт-кураан, уот сэрии уонна сэрии кэмн олоһорун туһунан хомоонноро бэчээттэннилэр.

Аан тылын Хотууна манньк суруйар: «Аҕа дойду Улуу сэриитин сылларыгар Чурапчы оройуонугар умайар уот кураан сатылаабыта, өнүрүк куйаас түспүтэ. Халлаантан таммах уу түспүтэбэ, аһына өрө

турбута... Сэрии биир да ыал тэлгэһитин түмүнэн ааспатаба. Ол курдук, хас ыал аайыттан эр дьон үтүөтэ-талыта бэбисэкэ тутан, уоттаах сэриигэ барбыттар, сорохторо сураба - садьыга суох сүтэн эргиллэбэтэхтэрэ, онон тыылга уйаны-хатаны тургутуһар, өстөөбү кыайар туһугар ыар сүтүгү көрсөн, эдэрдийн-эмэниин түүннэри-күннэри үлэпэббиттэрэ, элбэх эрэйи, сору-муну көрсүбүттэрэ...

Саха обкомун уонна Совнарком 1942 с. атырдьах ыйын 11 күнүгэ 213 № - дээх уураабынан, Чурапчы оройуонун 41 колхуоһун Кэбээйи, Эдьигээн, Булун оройуоннарыгар 5459 киһини күөс өттүнэн көһөрөр туһунан суоһар уураах тахсан, кыһыл оҕотуттан хат дьахтарыгар тиийэ алаастарыттан үүрүллэн, бүтүүн көһөрүллүбүттэрэ...

Саха Өрөспүүбүлүкэтин бастакы Бэрэсидьиэнэ М.Е. Николаев көһүгэ сылдьыбыт дьону кытта көрсүһүүтүгэр: «Чурапчы трагедията — бу өрөспүүбүлүкэ бүтүүнүн трагедията, бу — саха норуотун трагедията», — диэн эппитэ.

Сэрии хаалларбыт оспот бааһа билигин да чэрдиэ илик... Уоттаах сэрии ыар ынчыгын билбит, кыргыһы толоонугар охтубут, тыылга хоругуан өлбүт, тыыннара быстыбыт дьоннорбут ааттара биһиги сүрэхпитигэр өрүү тыыннаахтар!

Күндү аабааччы, Улуу Кыайыы 75 өрөгөйдөөх сыла туолуутугар анаан Чурапчы улууттан төрүттээх, билигин үлэлии-хамсыы сылдьар айар куттаахтар хомооннорун хомурунньугун тутан олоһон. Кэлинни сылларга Аҕа дойду сэриитин кыттылаахтарын, тыыл үлэһиттерин тустарынан элбэх ахтылар, өлбүттэри үйэттиэр ыстатыйалар бэчээттэннилэр. «Өтөх төнүгэстээх, сүрт кэриэстээх» — хаан-уруу дьоммут сүрдүк кэриэстэрин үйэттиэн, кинилэр иннилэригэр ытык изэспитин толорон, кинигэбитин таһаардыбыт.

Римма КОРЯКИНА - ХОТУУНА, «Чурапчы» литэрэтииринэй түмсүү салайааччыта, СӨ Суруйааччыларын сойууһун чилиэнэ.

— АХТАН-САНААН —

Оскуола дирижтэ, Аба дойдун сэримтин кыттылааба Кирсан Яковлевич Колпашников, завуч Феоктист Яковлевич Калугин, профсоюз бэрэссэдэтэлэ Антонина Павловна Маркова, партийнай тэрилтэ сэкиретээр Валентина Николаевна Борисова үөр-көтө көрсүбүттэрэ. Онно санаабытым, арааһа, сатаан үлэлиһибин быһыылаах. Идэм улахан буукубанан суруллар Учууталынан үйэм тухары оё-аймах таптыыр учууталын Валентина Николаевна Борисованы ааттыбын. Аан бастаан пионерскай үлэбэ араас литэрэтиирэни, хаһыаты, сурунаалы хасыһан аабарбар, мунаарар, ыарырбаттар түбэлтэбэр уонна былааннары оносторбор үгүс субэни биэрбитэ. Оччотообу оёо бибилиэтиэкэтин сэбиэдиэсээй Полина Петровна Попова, бибилиэтиэкэрдэр Анастасия Егоровна Эверстова, Мария Никитична Протопопова литэрэтиирэлэрбин, сурунаалларбын талан биэрэллэрэ.

Райкомолга оскуола отделин сэкиретээрдэр Галина Георгиевна Кардашевская, Светлана Кузьминична Суздайлова, Владимир Николаевич Попов старшай пионер-баһаатайдарга араас тизмэлэргэ теоретическай-практическай сэмминээрдэри утумнаахтык ытталлара, үлэ уопутун тарбаталлара. Биһиэхэ маяк буолар үчүгэй үлэлээх баһаатайдар Вера Алексеевна Чирикова, Полина Петровна Сивцева у.д.а бааллара.

Үлэбигир үгүс көмөнү оройуоннаабы пионердар дыһалар (Николай Петрович Колпашников салайааччылаах) улахан оруоплааба.

1970 сыл ахсынны 7-17 күнэригэр 1-кы өрөспүүбүлүкэтээги старшай пионер-баһаатайдар слет-сэмминээрдэригэр кыттыыны ылбытым. Бүтүн Союуустаабы «Мэлдьи бэлэммит» пионерскай маршка хайдах үлэлииргэ субэни-аманы ылан, элбэх дьону, баһаатайдары кытта билсэн, уопут ылан тарбастытты.

Нам 8 кылаастаах оскуолата 400-чэ үөрэнээччилээх, нуучча оскуолаларын бырагырааматынан араас омок оёолоро үөрэнэллэрэ, бэйэтэ үгүс үгүс үгүсүрдээх, 16 кылаас-кэмпилиэкээх аёс кылаастаахтарга саамай улаханнара этэ. Онно мин босхоломмут баһаатай этим. Бүтүн Союуустаабы В.И. Ленин аатынан пионерскай тэрилтэ тэриллэбитэ 50 сыллаах үбүлүөйүн көрсө, пионерскай үлэ өрө көтөүллүүлээхтик ытыллыбыта.

Иннибэр 48 сыллаабыта (1971с. кулун тутар 23 к.) «Ленин суола» хаһыат «Ильич сизинэрэ» диин таһаарыа «Нам 8 кылаастаах оскуолатын пионердара «Мэлдьи бэлэммит!» маршка биер балаһата сытар. Онно манньк тизмэлэргэ оёолор заметкалара бэчээттэммит.

«Үөрэхпэр туох көмөлөһөрүй?» диин 7-с «б» кылаас туйгун үөрэнээччигэ Никита Ли-Фу суруйуута.

«Оонньуунан үлүһүйбүппин» 3-с «б» кылаас үөрэнээччигэ Юра Попов.

«Былааттаах үлэ туһалаах» 6-с «б» кылаас үөрэнээччигэ Люда Сивцева заметкатыгар шэфтээр октябреноктарын кытта үлэтин суруйбут.

«Бригантина этэрэккэ» маршруттарынан үлэлэрин туһунан этэрэт сэбиэтин бэрэссэдэтэлэ (7-с «а» кылаас) Тоня Бочкарева кэпсээбит.

«Октябрьскай обдордар» Мотя Уваровская (7-с «а» кылаас) — бэйэлэрин звездочкаларыгар ханнык обдордары ыыллыгыттары билиһиннэрбит.

«Биһиги чөмпүйөөннэрбит» диин Нюргун Винокуров (7-с «б» кылаас) оскуола киэн туттар ыспарсымыаннарын, сизксыйлэр тустарынан суруйбут.

Аны старшай пионер-баһаатай А.Филиппова «Мэлдьи бэлэммит» маршынан дружина туох былааннаах үлэни ытарын бэлитээбит. Сыл аһаардаабы түмүгүнэн 124 үөрэнээччи «4» уонна «5» сыаналарга үөрэммитин, октябреноктар үөрэхтэригэр 95,9 % ситиспиттерин, оёолор олоор сэлэһиннэлэрин, Ийэ дойдуларын бави устуоруйатын үөрэтэллэрин, төрөөбүт оскуолаларын 100 сааһын туолар үбүлүөйүгэр бэлэмнэллэрин у.д.а.

КЫҢЫЛ ХААЛТЫСТААХ ХАМЫҤААР ЭТИМ

1970 сыл атырдьах ыйын 30 күнүгэр Үөрэх министиэристибэтин бирикээһинэн Нам оройуонун Көбөкөн 8 кылаастаах оскуолатыгар нуучча тылын уонна литэрэтиирэтин учууталынан ананан, оройуоннаабы үөрэх салаатыгар тийибитим. Оччотообу райкомол 1-кы сэкиретээринэн Еремей Еремеевич Литвинцев үлэлиирэ, миигин оскуолаба старшай пионер-баһаатайынан ананан кэбистэ.

суруйбут.

Пионерскай тэрилтэ 50 сылын туолар үбүлүөйдээх пионерскай слетугар 8 кылаастаах оскуолаларга 1-кы миэстэни ылбыппыт. Педагогическай үлэбэр 1-кы бочуотунай грамотаны туттарбыттарыгар, кыбыстанылбылларын өйдүүбүн.

Пионердарым оёо бибилиэтиэкэтин актыыбынай аабааччыларга этилэр. Онно 1972с. кулун тутарга, сааскы каникулга өрөспүүбүлүкэтээби «Кинигэ бырааһынныгар» Алдан куоракка 10-тан таһа оёону илдьэ баран, кыттан кэлэр чизэтэммит. Онно араас дьаһалларга оёолорум үчүгэйдик кыттыбыттар. С.Р.Кулачиков — Эллэйи, поэт К.Ибряевы, «Пионерская зорька» араадыһа бизириттэн Москваттан кэлбит эрдээктэри, өрөспүүбүлүкэтээби оёо бибилиэтиэкэтин үлэһиттарын кытта көрсүбүппүт. Алдан куоракка элбэх экскурсияларга, бибилиэтиэкэбэ, оскуолаларга сылдыбыппыт.

1972 сыл муус устарыгар пионерскай дружинабытыгар оройуон бастагы комсомолун, оройуонга сэбиэскэй былааһы олохтоспут дьонтон биридэстэрин Семен Тимофеевич Сивцев аатын инэрбиттэрэ биер үтүө умнуллубат түгэниһэн буолбута.

Хайа эмэ урук буолбатабына оёолор миигин ытыраллара. Кинилэргэ саха остуорайаларын, кэпсээннэрин, үлүһээннэрин нууччалы кэпсирим. Сахалыыттан нууччалы кэспир этим. Оччолорго сахалыыттан нууччалы тылбаастаммыт айымнылар суохтарын кэриэтэ этилэр. Араас тизмэлэргэ биэрээрдэри, хомуурдары ытырбыт. Оройуон биллиилээх чулуу дьонун, сэрим бэтэрээннэрин кытта көрсүһүбүт, кэпсэтэбит. Онно барытыгар педкалэктип бары көхтөөхтүк кытталлара. Ордук оскуола бибилиэтиэкэс Надежда Пантелеймоновна, көмө, субэ-ама биэрээччилэрим — кылаас салайааччылар Е.Р. Дягилева, Л.С. Пестерева, А.Ф. Седалищева, З.К. Саввина, З.Н. Акимбетова, Э.И. Москвитина, Н.М. Никонова у.д.а.

1972-1973 үөрэх дылыгар 2-с Хомуустаах 8 кылаастаах оскуолатыгар нуучча тылын уонна литэрэтиирэтин учууталынан, уопастыбаннай үлэ быһыытынан старшай пионер-баһаатайынан 3 сыл үлэлээбитим. Настаабынныктарбынан ХС. Протопоповы, А.Е. Замятинны, М.Н. Артемьевы, И.Н. Готовцевы, Д.С. Феоктистованы, оскуолам дирижтерин Е.П. Сивцевы ааттыбын.

Эмизархылыыттан 1973с. сэтинны 23 күнүгэр «Ленин суола — Ильич сизинэрэ» аналлаах таһаарылыгар «Пионердар куоталаһаллар» диин ыстатыйам бэчээттэммитин буллум. Онно Олег Кошевой аатынан дружина пионердара Бүтүн

Союуустаабы пионерскай тэрилтэбэ уонна комсомолга В.И. Ленин ата инэрлибидин этиллэр. 50 сылын үчүгэй үөрэбинэн, таһаарылаах үлэни көрсөргө соруктаналларын, пионерскай актыыпка, баһаатайдарга утумнаахтык сэмминээрдэр ытыллыларын, Бүтүн Союуустаабы араадыһа линейкабы кыттыбыттарын, этэрэттэр икки ардыларыгар араас курактэһиһэр, көрүүлэр ытыллан түмүктэрэ ончулларын, нэдиэлэ айы дружина сэбиэтэ ытылларын туһунан суруллубут. Маны таһынан:

Ленинскэй комсомол, гражданскай уонна Аба дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии геройдарын олохторун, В.И. Ленин соратниктарын туһунан матырыйааллары үөртэн, хомуйан, мунһан араас альбомнары онороллорун, Ийэ дойдутун көңүлүн иһин бэйэлэрин олохторун толук биэрбит сэбиэскэй буйууннарга ананан туруоруллубут пааматынныгы пионердар шэфтэһэн көрөллөрүн-харайалларын;

Союуус өрөспүүбүлүкэлэрин пионердарын үлэлэрин, олохторун кытары билсэр сыалтан суруйсууну олохтообуттарын;

Октябреноктарга кылаастарынан сыһарыллыбыт баһаатайдар Калиса Трапезникова, Наташа Татарина, Катя Протопопова, Саша Эверстова, Таня Готовцева у.д.а. баһаатайдарга холсубу буолар гына үлэлиһиллэрин;

Пионердар «Зарница-73» диин байыаннай ыспартыыбынай оонньууга таптаан кытталларын, юнармеецтар идэлэринэн дьэрыктаналларын, «Безымянная» урдалын ылыы операциятын соруудахтарын толорбуттарын;

Куһуну каникул кэмигэр октябреноктарга «Зарница-73» оонньуу ытыллыбытын;

Үөрэх дылын устата идэлэринэн дьэрыктанаммыттарын, пионерскай тэрилтэ төрүттэммит ыам ыйын 19 күнүгэр юнармеецтар күрэхтэспиттерин, пионерскай кутаа таһыгар салпаат итии хааһытын сизбиттерин;

Оччотообуга дирижтэри иитэр үлэбэ солбуйааччы 8 кылаастаах оскуолаларга суоёа, Уопастыбаннай үлэ быһыытынан старшай пионер-баһаатайга сүктэриллэрэ, теһе даһаны оскуола 220-240 үөрэнээччилээх буолбутун иһин.

Мин бу оскуолаба производственнай баһаатайдары үлэлэппитим. Комсомолкалар Зоя Гоголева, Тэя Сивцева, Севта Протопопова, Катя Эверстова наһаа эппиэтинээхтик, үөрэ-көтө көмөлөспүттэрэ.

1975с. дирижтэри үөрэх чааһыгар солбуйааччынан анан, пионер-баһаатай «эстафетатын палочкатын» сана үлэли кэлбит начаалынай кылаас

учууталыгар Евдокия Васильевна Староватовага туттарбытым. 2-с Хомуустаахтан Намна киирэ сырыттаһына, оёолорум ыраахтан «Наша вожатая!» диин сырһан кэпэн кэпсэтэллэрэ. Аны 10 сыл буолан баран, биер пионербын көрсүбүппэр, пионерскай сылларын умнубатын туһунан, мин тугу кэпсээбиппин, хайдах сыһыаннаспылпын кэпсээбитэ. Бэйэтэ хайы-үйэ 2 оёолоох ыал ийэтэ буолбут этэ. Атын пионеркам 20 сыллаабыта мин кэпсээбит остуоруйаларбын олох умнубатын эппитэ. Ол курдук, оёолор син умнубакка саныы сылдыаллар эбит.

Баһаатайдыр кэммэр Бүтүн Союуустаабы пионерскай «Артек» лаабырга комсомольскай «Орленок» лаабырга, Хара мусара сылдыталаабыт оёолордоохлун. Холбур, Нам 8 кылаастаах оскуолатыттан Таня Степанова кэһиитин эйиэхэ наада диин «Спутник вожатого» ыйынныгы бэлэхтээбитэ. 2-с Хомуустаахтан Маруся Артемьева, Касьян Замятин сынһынан кэлбиттэрэ.

1974с. сааскы каникул кэмигэр Нам оройуонуттан мин Москваба старшай пионер-баһаатайдар уонна эдэр учууталлар слет-сэмминээрдэригэр Саха сириттэн 16 киһилээх делегация састаабыгар киирсэн, кыттан кэлбитим. Саха сириттэн боростуой үлэһит Ленини көрсө, Мавзолейга уһун-уһун омок сириттэн кэлбиттэр учараттарын аттынан быһа киирэн эрэрбиттэн киэн тутта санаабылпын олох умнубалпын. Москва кэрэ-бэлиэ миэстэлэринэн экскурсияба, оскуолаларга, пионердар дыбарыастарыгар, сийиэстэригэр, Кремллээби дыбарыастарыгар Сэбиэскэй союуус геройун, летчик-космонавы, полковнигы Е.В. Хруновы, атын биллиилээх дьону көрүлүннэрбиттэрэ, улахан хэниэр буолбута.

1976с. Хадаар 8 кылаастаах оскуолатыгар дирижтэри үөрэх чааһыгар солбуйааччынан ананан кэлбитим. Онно старшай пионер-баһаатайынан Светлана Иннокентьевна Сивцева икки сыл, Люция Михайловна Мартынова үлэлээбиттерин салайбытым. Иитэр үлэбэ уопастыбаннай үлэһиттэрбит эппиэтинээхтик араас үлэни үгэс быһыытынан ытталлара. Чурапчы орто оскуолатын бүтэрбит үс кыыс производственнай баһаатайдар этилэр: Людмила Ыракеева, Мария Оконешникова, Федора Толстоухова.

1979с. үөрэх оройуоннаабы салаатыгар райметодкабинетка методуһынан анаммытым. Оройуонна пионердар дыһалар үлэлиирэ. Мин саһана салайааччы Марфа Владимировна Сивцева этэ. Бэтэрээн, уопуттаах учууталларынан састаалтаах сэбиэт тэриллэбитигэр үлэлээбитим. «Посвящение в старшие пионер-вожатые» сана анаммыттарга аналлаах дьаһал ытыллылар. Саамай өйдөөн хаалбытым — Роман Романович Абрамов субэ-ама буолара.

Кыһыл пионерскай хаалтыһы банан, төлөнөөх сүрэхтээх оёолор хамыһаардара буолан, «Мэлдьи бэлэммин!» марш бары маршруттарынан иитэр-үөртэр үлэ үрдүк таһымнаахтык ытыллыгыттар бэйэм сэмэй кылааппын киллэрсиппинэн, киэн туттабын. Хас биридди оёо үтүө майгылаах-сигилилээх, үчүгэй үлэһит киһи буола иитилиитигэр сахпыт кыыммытын, умалпыт кутаабытын себүрүйбүт төлөнүн үйэтин тухары илдьэ сылдыһа диин эрэнбин.

Элбэх хонуктар, сыллар аһар быыстарыгар ким да, туох да умнуллуо суохтаах. Олох салбанар. Кырдыаас көлүөнэ олорон, үлэлээн ааспыт утумнаааччылар салбыллар. Көлүөнэттэн көлүөнэбэ кэрэ-кэпсээн, холбур оностор үтүнү үйэтиһэхтээхпит.

Антонина ПЕРЕВАЛОВА, РСФСР норуот үөрэбириитин туйгуна, СӨ үөрэхтээһин систиэмэтин Бочуоттаах бэтэрээнэ, СӨ «Гражданскай килбизин», анал бэлиэ хаһаайына, СӨ социальнай сулууспатын туйгуна, үлэ бэтэрээнэ.

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Өр сылпарга бишгэ үлэлзэбит
кэллээгэбитин, тэрлэтэбит
бэтэрээн **Мария Михайловна**
ДЯЧКОВСКАЯНЫ 70 сааскын
итиштик-истишник эбэрдэлиибит!

Эн үлэлзэн-хамсаан ааспыт
кэмнээр тэрлэтэн, кэлэктиибит
туһугар ис сүрэхтэн кыһаллан, ханьык
да үлэлтэн туора турбакка, барытыгар
көхтөөхтүк кыттаргын, тэрлэтэ
үлэлтэ-хамнаһа үрдүк ситиһиллэнэргизэр,
улууска бэчээт эйгэтэ сайдарыгар тус
кылааккын киллэрсибиккин диригник

сыналыбыт.

Бабарабыт эйгэтэ киһи мас курдук кытаанах доруубуйаны,
оболорун, сизнээрин тапталларыгар уеуттанан, чугас
добротторун истин болломтолоругар бигэнэн, ситиһи,
дьол-соргу арыстаах мэлдьи үөрэ-көтө сырыт! Хас бишди
үүнэр күнүн эйгэтэ умнуллубат кэрэ түгэннэри бэлэхтээтин,
эбэрдии эрчимгинэн куруук олох оргуйар үөһүгэр сырыт!
Ылары ыалласпатын, тумуу тумунун, нус-хас, байлыат
олобу!

"Сага олох" РИХ кэлэктиибэ.

— МАНЫ ТУҢАН —

Сахатытан суруйуу үгэһин киллэрэбит

Кэлинни кэмнэ бэчээт
эйгэтигар нууччалы тылары
сахатытан суруйуу үгэһэ
ирдэниллэр буолла. Онон
каһыалпытыгар нууччалы
тылары сахатытан суруйууга
сыһыа киһиэн эрэрбитин
аабааччыларбыт бэлиэти
көрөр буолуохтаахпыт.
Холбур, правительство
— бырабыһталыстыба,
республика — өрөспүүбүлүкэ,
объект — эбийиэк,
программа — бырагыраама
у.д.а. Онон суруйар
матырыйаалларгыгар
сахатытан суруйуу үгэһин
туттаргыт биһирэнэр. Онуоха
сүрүннээн "Сахалыы таба
суруйуу тылдьыта" диэн 2015с.
"Бирик" хинигэ кыһатыгар
бэчээттэнэн тахсыбыт

тылдьытынан туһанабыт.

Адьыах тылары
эһиги болломтобутугар
билиһиннэрэбит.

Режим — эрсиим,
Автор — ааптар;
Журнал — сурунаал,
Художник — худуһунньук,
Велосипед — балисипед,
Справка — ысыраалка;
Штраф — ыстараап;
Спортсмен — ыспарсымыан;
Спорт — уһуорт;
Фельдшер — биһсэр;
Каникул — уһун өрөбүл;
Ветеран — бэтэрээн;
Корреспондент — кэрэспэдиэнт,
Телевизор — тэлэви́зор.

Ити курдук кыра-кырааан,
сыһыа-баһыа сахатытан суруйуу
киһиэн иһэр, биһирээн эрэр.
"СО" кэр.

Чурапчы нэһилиэгин олохтооһо, күндү аҕата

ИГНАТЬЕВ Спиридон Михайлович

Олохтон туораабытынан, биһигэ үлэлиир кэллээгэбитигэр
Степан Спиридоновичка, аймактарыгар дириг кутурбаммытын
тиэрдэбит.

Чурапчытаагы РЭС кэлэктиибэ.

Кутурбаннын тиэрдэллэр.

Чурапчы нэһилиэгин олохтооһо, Хоту көһөрүллүү
кыттылааһа, үлэ бэтэрээнэ Игнатъев Спиридон Михайлович
уһун ыарахан ыарыһтан олохтон туораабытынан, уолугар
Михаил Спиридонович Игнатъевка, кини дьыз кэргэнигэр, чугас
дьонугар Чурапчы улуһун дьаһалтата, дьуктааттарын Сэбиэтэ.

Чурапчытаагы ПМК-5а механигын утүө суобастаахтык
үлэлээбит Игнатъев Спиридон Михайлович ыарахан ыарыһтан
олохтон туораабытынан, чугас дьонугар, аймактарыгар ПМК
сапалтата, профкома

Чурапчы нэһилиэгин олохтооһо, үлэ, тыыл бэтэрээнэ, ыаллара
Игнатъев Спиридон Михайлович олохтон туораабытынан,
кэргэнигэр Татьяна Степановнаҕа, уолаттарыгар Михаилга,
Степанна, кинилэр дьыз кэргэттаригэр уонна чугас аймактарыгар
ыаллара, түөлбө олохтоохторо.

Тапталлаах кэргэнэ, аҕалара, эһэлэрэ Игнатъев Спиридон
Михайлович уһун ыарахан ыарыһтан олохтон туораабытынан,
аптека бэтэрээнигэр Татьяна Степановна Игнатъеваҕа,
оболоругар, сизнээрэгэр 23 №-дээх аптека кэлэктиибэ.

Соловьев нэһилиэгин олохтооһо, үлэ, тыыл бэтэрээнэ, хос
эһэбит, эһэбит, 10 соҕо тапталлаах аҕата

СЕРГЕЕВ Антон Мифанович

Бу дьыл муус устар 2 күнүгэр уһун ыарахан ыарыһтан олохтон
туораабытын билэр дьонугар, аймактарыгар курутуйан туран
иһитиннэрэбит.

Оболоро, сизнээрэ, хос сизнээрэ.

Кутурбаннын тиэрдэллэр.

Күндү аҕата, Соловьев нэһилиэгин олохтооһо Сергей Антон
Мифанович уһун ыарахан ыарыһтан олохтон туораабытынан,
кэллээгэлэригэр Антон Антонович Сергеевкэ С.К. Макаров
аатынан Чурапчы гимназиятын кэлэктиибэ.

Соловьев нэһилиэгин олохтооһо Сергей Антон Мифанович
олохтон туораабытынан, оболоругар, сизнээрэгэр, хос
сизнээрэгэр Чурапчыттан аймактара Ноевтар, Аржаковтар, Ытык
Күөлтэн Дедюкиннар.

— ЗДРАВООХРАНЕНИЕ —

Туберкулез легче предупредить, чем лечить

С незапамятных времен человечество преследуют различные напасти: малярия, чума, холера, туберкулез и множество других. И если с этими болезнями люди научились бороться, и достаточно успешно, то туберкулез остался непобежденным и в XXI веке. Сегодня в мире каждые 4 секунды кто-то заболевает туберкулезом; каждые 10 секунд кто-то умирает от туберкулеза; 1% населения Земли каждый год заражается туберкулезом. По прогнозам экспертов, Всемирной организации здравоохранения (ВОЗ), в ближайшие 20 лет 200 миллионов человек заболеют туберкулезом, 70 миллионов умрут от туберкулеза, а около миллиарда будут инфицированы. Борьба с туберкулезом перестала быть делом только врачей противотуберкулезных служб. Это стало касаться практически всех и каждого. Что же Вы должны знать о туберкулезе? Туберкулез — древнейшее инфекционное заболевание, известное со времен Египетских пирамид (предполагают также, что он был и в каменном веке). Первое описание относится к Гиппократу. Возбудителем заболевания является микобактерия туберкулеза (она же палочка Коха). Туберкулез заразен и очень опасен. Основным источником инфекции является больной человек с «открытой» формой туберкулеза, т.е. выделяющий палочки Коха с мокротой, а также больные с хроническим процессом в легких с образованием каверн. Чаще всего заражение туберкулезом происходит через дыхательные пути. При этом микобактерии туберкулеза попадают в дыхательные пути с частицами высохшей мокроты (пылевой путь заражения), но возможна и воздушно-капельная инфекция, при которой бактерии попадают в дыхательные пути здорового человека с каплями слизи и мокроты, выбрасываемыми больными при разговоре, кашле, чихании. Заразиться туберкулезом можно не только при непосредственном общении с больными, но и при соприкосновении с вещами или предметами, загрязненными мокротой, слюной, содержащими палочки Коха. Отсутствие элементарных гигиенических навыков у больного и членов его семьи способствуют распространению инфекции. Один неизлеченный больной за год может заразить 10-15 человек.

Определенную опасность в распространении туберкулезной инфекции могут представлять животные больные туберкулезом. При этом заражение туберкулезом человека происходит при приеме в пищу чаще всего молочных продуктов, не подвергшихся термической обработке (квашению).

Далеко не каждый заболевает туберкулезом. Это зависит от степени защитных сил организма, соблюдения гигиенических правил. Кослаблению иммунитета приводят неполноценное питание, переутомление, стрессы, злоупотребление алкоголем, курение, наркотики, различные хронические заболевания, ВИЧ/СПИД.

Туберкулез, как правило, развивается постепенно, подчас незаметно для больного: появляются быстрая утомляемость и общая слабость, снижение аппетита, потеря веса, повышенная потливость, незначительное повышение температуры тела, затем присоединяются кашель с мокротой, возможно с кровью, боли в груди, одышка при небольших физических нагрузках.

При обнаружении этих признаков заболевания необходимо обратиться к врачу в поликлинику по месту жительства или в областной противотуберкулезный диспансер.

Установить диагноз туберкулеза поможет рентген-флюорографическое обследование, анализы мокроты на обнаружение микобактерии туберкулеза (мазок мокроты по Цилю-Нильсену, бактериологическое исследование), проба Манту и диаскинтест.

Наличие в мокроте микобактерий туберкулеза определяет заразность заболевания.

Этот человек опасен для общества. Он нуждается в срочной изоляции и лечении!

При своевременном выявлении и правильном лечении туберкулез сегодня излечим. Поэтому раннему выявлению туберкулеза придаётся

большое значение.

С этой целью проводят массовое флюорографическое обследование населения (с 15-летнего возраста) и туберкулинодиагностику (постановка реакции Манту 2ТЕ, диаскинтест) всем здоровым детям и подросткам.

Флюорографию нужно проходить не реже 1 раза в год, а если человек страдает хроническими заболеваниями органов дыхания, то при каждом обострении болезни, а при необходимости и 2 раза в год.

Туберкулиновую пробу надо проводить ежегодно.

потому что, только сравнивая результаты предыдущих проб, можно отобрать группы лиц, имеющих риск заболеть туберкулезом и нуждающихся в углубленном обследовании. Увеличение результата реакции Манту, диаскинтеста может быть первым сигналом заболевания туберкулезом.

Поэтому в случае направления ребенка на консультацию к врачу-фтизиатру необходимо обратиться немедленно!

Лечение туберкулеза бесплатное. Курс лечения длится не менее 6-8 месяцев. Противотуберкулезные препараты должны приниматься под контролем медицинского работника. Первые 2-3 месяца больной лечится в стационаре (интенсивная фаза лечения) и принимает лекарства ежедневно, затем, после перевода больного на поддерживающую фазу лечения, перевод в санаторий, а затем возможен амбулаторный прием лекарств по месту жительства.

Как только больной начинает лечиться, вероятность того, что он заразит окружающих, значительно уменьшается.

При нарушении режима лечения, самовольного прекращения приема химиопрепаратов возможно развитие лекарственно-устойчивой формы туберкулеза. При этом обычные противотуберкулезные препараты неэффективны, и полностью излечить такого больного очень трудно, а иногда невозможно.

Туберкулез — тяжелое заболевание, его легче предупредить, чем лечить.

• Разработан ряд профилактических мероприятий по борьбе с туберкулезом.

• Предупреждение туберкулеза начинается с детского возраста.

При заражении вакцинированные дети или вовсе не заболевают туберкулезом, или он протекает в легкой форме!

Предупреждению туберкулеза способствует также и проведение профилактического лечения противотуберкулезными препаратами лиц, имеющих риск заболеть туберкулезом: находящиеся в контакте с больным туберкулезом; дети и подростки с впервые положительной реакцией Манту («вираж» туберкулиновых проб) и с нарастающим результата туберкулиновых проб в динамике.

В случае заражения противотуберкулезный препарат подавляет размножение микобактерий туберкулеза, попавших в организм здорового человека, и заболевание не развивается.

Изоляция детей от контактов также является мерой профилактики туберкулеза. С этой целью используется противотуберкулезное санаторное лечение. Туберкулез — болезнь социальная, поэтому немаловажное значение имеет организация правильного питания, богатого витаминами и белковыми продуктами и здоровый образ жизни.

В заключение хотелось бы пожелать, чтобы каждый из нас задал себе вопрос: «А не являюсь ли я источником инфекции?». Помните, что ваше здоровье в ваших руках и только ваша активная позиция поможет победить туберкулез!

Если Вы обнаружили у себя следующие симптомы:

кашель в течение 3-х недель и более, незначительное повышение температуры тела по вечерам, повышенную потливость, общую слабость и быструю утомляемость, потерю веса — немедленно обратитесь к врачу!

Иван ГУЛЬКО,

врач туберкулезного отделения ЦУБ.

Кытаабынай эрдээктэр - Л.В. ГОРОХОВА.

Кытаабынай эрдээктэри солбуйааччы - Е.Г. МАКАРИНСКАЯ.

Эпистаттир санираттор, сурук отдела - А. Н. ЗАХАРОВА.

Эканизмиз, тыа хаһаайстыбатын отдела - А.М. СЛЕПЦОВ

Кэрэспэдиэнтэр - С.А. ЖЕНДРИНСКИЙ, М.В. ПЕТРОВА

Танаккы - Л.К. ПОПОВА.

Бэчээтэаччы - Ф.А. ПРОТОДЬЯКОВ.

Тэрийон таһаараччылар: СР

Правительства, Чурапчы улуһун

"Сага олох" редакция-издательский

холбоһук автономнай учреждение.

Российской Федерации Россияндзор

СР управлениһыгар 2012 с. кулун тутар

15 күнүгэр регистрациямыт нүмүрэ

— ПИ №ТУ14-0238.

Редакция, издатель

аадырыһа: 678670, Чурапчы

сэл., Карл Маркс уул., 26 "а".

Телефоннарбыт: редактор

— 41-332, отделлар — 41-265,

41-358. E-mail: sanaoloh@

mail.ru, сайт: sanaoloh.ru,

Instagram: @sanaoloh

Бэчээккэ саакыс: № 26 (11682)

Күлөһүй: 1,5 бэч. лавис

Ахсаала 1200, Ханыат сыаната: 15

Амттар суруйар амттар саакы редактор

төһөһөһөр амттар саакы редактор

буоһууһа Суруйар амттар чыһаһа

кэрэспэдиэнтэр амттар саакы редактор

төһөһөһөр амттар саакы редактор